

Zoran PAŽIN*

Prošlo je 130 godina od kada *Opšti imovinski zakonik za Knjaževinu Crnu Goru*, velikog pravnika, pravnog historičara, enciklopediste, etnografa i sociologa Valtazara Bogišića, oplemenjuje i inspiriše evropsku pravnu misao. Danas je ovo veliko djelo bez sumnje i ponos i obaveza Crne Gore.

Opšti imovinski zakonik je ne samo dragulj crnogorske i evropske pravne kulture, već i moralni podsjetnik, putokaz i nadahnuće savremenoj Crnoj Gori u izgradnji modernog društva na univerzalnim vrijednostima pravde i pravičnosti.

Bezvremene Bogišićeve sentence nijesu ništa drugo do autentična estetska i etnološka verbalizacija univerzalnih pravnih principa i normi koje i danas nalazimo u pravnim temeljima najrazvijenijih savremenih demokratija.

U maloj Crnoj Gori, izmučenoj nemaštinom i ratovima, na vjetrometini surovog realizma međunarodnih odnosa sa kraja devetneastog vijeka, Bogišićev Zakonik je apstrahovao i kodifikovao ono najvrednije u crnogorskom moralnom biću, odbacujući „zao običaj” kao „nikad tvrd, nikad zakonit”. Time je veliki pravnik pomogao crnogorskom društvu da na uzvišenim idealima ljudskosti i čojstva utvrdi temelje moderne države i uspostavi trajnu duhovnu i vrijednosnu bliskost sa najvišim dometima evropske civilizacije. Teško da pravna struka može težiti uzvišenijem cilju.

Ovaj isti uzvišeni cilj jednako obavezuje i današnje kreatore, tumače, zaštitnike i izvršioce pravnih normi da, na ramenima divova poput Valtazara Bogišića, istraju u ovoj etičkoj i kognitivnoj težnji ka univerzalnim vrijednostima pravde i pravičnosti, prepoznajući da upravo na

* Zoran Pažin, potpredsjednik Vlade Crne Gore za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde

njima Crna Gora temelji sve svoje istorijske i savremene uspjehe i sva svoja buduća očekivanja i nadanja.

Jednako tako, savremenoj Crnoj Gori treba da je za nauk da su svi naši porazi, nazadovanja i lutanja, uvijek i bez izuzetka, značili skretanje sa ovog magistralnog kolosijeka zaštite pravde i ljudskog dostojanstva kao najvećih ideala prava. Zato je današnjoj pravnoj misli i pravnoj praksi pripala ogromna odgovornost da nastavi da gradi utvrde modernog pravnog poretka, obezbjeđujući Crnoj Gori mjesto koje joj pripada u zajednici evropskih nacija.

Upravo to nas je i opredijelilo da danas, nakon 130 godina, ponovo krenemo putem kodifikacije građanskog prava u Crnoj Gori. U ovom istorijskom nastojanju nam spoznaja „razuma i smisla” *Opšteg imovinskog zakonika*, kako bi to sam Bogišić rekao, utire put osvjetljujući, iza pravnih normi, društvene vrijednosti od kojih je sazdana Crna Gora.

Uvjeren sam da će svijest o istorijskom značaju ove misije inspirisati današnju pravnu struku i dati joj mahove da evropskoj pravnoj misli podari novo svjedočanstvo istorijskog nastojanja Crne Gore da zaštiti pravdu i ljudsko dostojanstvo, kao svoje najsvetije vrijednosti, na ponos i polzu sadašnjih i budućih generacija.